

Rautelankosken kalastajat

Synkeän ja pimeän syksyn, tuiskujen tukkivan talven jälkeen teki odotettu kevät tuloaan Kertunsalon ”luonnonpuistoon”. Teki tuloaan myös Kivirannan mökkiin, lapsuuteni kotiin Rautelankosken rannalla. Sinne 40-luvun kevään ja kesän muistoihin mieli palaa.

Kevään ensimmäisinä airueina tulivat tukkilaiset. Somerniemen metsistä uittivat tukit Kosken sahalle. Läpi runsaana kohisevan Rautelankosken ihmisten ihaillessa ja ihmetellessä.

Tukkilauttojen mentyä saapuivat kalastajat onkineen. Ennen muita Lindenin Mikko ja Kuusamo, jokaisen pikkupojankin tuntemat kalamiehet. Ilmojen lämmitessä, kesäkuun puolella alkoi joukkoa kosken rannoille kerääntyä ruuhkautumiseen asti. Oli kalastajia ja ”kalastajia”. Toiset ihan kunnan kalastajia, toiset taas nautiskelivat vapaudesta päästessään kotoaan pois, ”kalastamaan”. Sopivat eväät mukanaan.

Mikä oli viihtyessä. Kertunsaaresta kantautui musiikki. Mentulan Pojat siellä tanssittivat, tuttuina vakiosoittajina. Kuului silloinkin, kun ei vielä ollut sähköä eikä äänentoistolaitteita. Oli vain peltinen ämyritorvi laulajalla. Ja kuha oli kumminkin syönnillään. Jotenkin se vaan parhaiten tarttui juuri silloin, kun oli kuhan rauhoitusaika?

Sattuipa tähän sekalaiseen seurakuntaan yhtenä parhaista kuhalauantaista pöllähtämään itse kirkkoherra Sulo Tasanko. Kovana järjestyksen pitäjänä ja juoppojen komentajana tunnettu pappi. Lensi siinä moni eväspullo pusikkoon piiloon ja onkimiesten vapa vapisi. Tuleeko tupenrapinat kuhan rauhoitusajan rikkomisesta? Ei ollut kirkkoherra tällä kertaa juoppojen ja lainrikkojien perässä. Korviinsa kantautuneiden suurten kuhasaaliiden perässä oli. Autosta haki kalavehkeet ja ison meijeritonkan. Vieläpä rauhoitteli kalamiehiä: ” Ei tämä rauhoitusaika kiellä kuhaa pyytämästä omiin tarpeisiin. Myyntiä varten ei vaan saa kalastaa.” Olihan sitä uskominen, kirkkoherran sanaa.

Sinne jäivät rannalle onkineen ja tonkkineen , kun Kivirannan mökissä lapsiperhe jo kävi yöpuulle. Aamulla, kun äitini meni kamarista kyökin puolelle, alkoi suureen ääneen ihmetellä: ”Mitäs ihmet toi Kyttälän Taisto makkaa tosa meijän lattijal ?” Siihen kyökissä nukkunut isoäitini, Kivirannan mamma, selittämään: ”Jassoo, onks se Kyttälän Taisto? Em mää sitä yhtään tuntenu, kun se ylä kolisteli. Päästiv vaan tohon lattijal.”

Jo herää siinä Taistokin selittämään: ”Tonne teijän saunaan mää koitin mennä, mut kun sinne ei enää millään meinannu mahtuut. Niin mää tuln sit tänne.” Samassa äiti katsoi savusaunamme suuntaan. Rupesi sieltä kuin tilauksesta lappamaan äijää ulos. Äiti kun oikein laski, niin ihmetteli: ” Kahreksan miästä on mahtunu meijän saunaan. Taitaa olla ihan saunaennätys.”

Sellainen vaan oli silloin tapa. Vähän niinkin ”jokamiehen oikeus”. Sauna lämmin ja ovi lukitsematta, niin miksei sinne voi mennä yösydämeiksi.